

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 15-05-2020 r.

Adam Bodnar

V.7000.3.2020.EG

**Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu**

via ePUAP

Wielce Szanowny Panie Marszałku,

nawiązując do dotychczasowych działań¹, mających na celu systemowe rozwiązanie problemu wyczerpywania się sum gwarancyjnych w ubezpieczeniach od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, pragnę uprzejmie zwrócić uwagę na nieuregulowaną sytuację osób poszkodowanych z tytułu szkód powstałych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W tym kontekście uprzejmie wyjaśniam, że dzięki inicjatywie ustawodawczej Senatu doszło do podjęcia prac legislacyjnych, które miały stworzyć ramy prawne dla regulacji pozwalającej poszkodowanym obywatelom na dalszą wypłatę rent, w przypadku gdy doszło do wyczerpania się sumy gwarancyjnej. Interwencja legislacyjna była konieczna, aby zapobiec skutkom wyczerpania się sumy gwarancyjnej z umów ubezpieczenia, w okresie kiedy minimalna suma gwarancyjna była wielokrotnie niższa od przyjętej aktualnie. W takich bowiem przypadkach dochodziło do sytuacji, w której poszkodowani wyczerpali środki finansowe pochodzące z odszkodowania, gdyż było one ograniczone do niskiej sumy gwarancyjnej.

Ostatecznie, prace zakończyły się uchwaleniem ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej ustalonej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 stycznia 2006 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1631 – dalej: „Ustawa o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych”). Na mocy ww. ustawy osoby, które w wyniku długotrwałej choroby lub rehabilitacji wyczerpały już środki finansowe, mogą ubiegać się o wypłatę dalszych świadczeń.

¹ Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich do Marszałka Senatu z dnia 29 lipca 2016 r. (nr V.510.172.2014).

W praktyce okazało się jednak, że nie wszyscy poszkodowani, których dotknął problem wyczerpywania się sum gwarancyjnych, mogą skorzystać z nowej regulacji.

Tytułem przykładu, pragnę wskazać, że do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga obywatela polskiego, który ucierpiał w wypadku komunikacyjnym spowodowanym także przez obywatela polskiego, objętego polskim ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny (dalej: „Fundusz”) odmówił jednak przyznania renty na zasadach określonych w Ustawie o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych. Jako uzasadnienie Fundusz wskazał, że ww. ustawa dotyczy wyłącznie osób poszkodowanych z tytułu szkód powstałych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. A skoro w tej sprawie szkoda powstała poza terytorium Polski, to przypadek ten nie podlega pod regulację Ustawy o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych.

Z art. 1 Ustawy o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych wynika, że określa ona szczególne uprawnienia osób poszkodowanych z tytułu szkód powstałych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej ustalonej w umowach ubezpieczenia, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. poz. 62, z późn. zm.), oraz ustalonej w umowach ubezpieczenia, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 473 i 2448 oraz z 2019 r. poz. 125 i 730), zawartych przed dniem 1 stycznia 2006 r., zwanych dalej „poszkodowanymi”.

W ramach postępowania wyjaśniającego Rzecznik ustalił, że od wejścia w życie Ustawy o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych do Funduszu wpłynęły 24 roszczenia o wypłatę renty szczególnej (stan na dzień 13 marca 2020 r.)². W podanej liczbie 24 spraw znajduje się 1 roszczenie złożone bezpośrednio do Funduszu oraz 23 roszczenia złożone za pośrednictwem zakładów ubezpieczeń. Spośród roszczeń zgłoszonych do Funduszu za pośrednictwem zakładów, 4 zgłoszenia dotyczyły szkód, które powstały poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Te przypadki, zdaniem Funduszu nie mogą być objęte Ustawą o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych, z uwagi na treść przywołanego powyżej art. 1, która wprost odnosi się do osób poszkodowanych z tytułu szkód powstałych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W tym kontekście pragnę wskazać, że w mojej ocenie nie ma żadnych przesłanek uzasadniających wykluczenie tej grupy poszkodowanych spod przepisów Ustawy o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych. Miejsce powstania szkody nie powinno przesądzać o braku możliwości ubiegania się o rentę szczególną, w sytuacji

² Odpowiedź Funduszu z dnia 13 marca 2020 r. (nr L. dz. 51W/2020) na pismo Rzecznika Praw Obywatelskich.

gdy poszkodowany i sprawca są obywatelami polskimi, mamy do czynienia z polskim ubezpieczycielem oraz umową ubezpieczenia zawartą na terytorium Polski, podlegającą prawu polskiemu. Istniejące zróżnicowanie w przyznaniu ochrony osobom poszkodowanym poprzez problem wyczerpywania się sum gwarancyjnych, stoi w sprzeczności z konstytucyjną zasadą równości, gwarantowaną w art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. z 1997 r. Nr 78, poz. 483).

Mając na uwadze powyższe, stosownie do treści art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia prac legislacyjnych nad nowelizacją Ustawy o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych, tak aby docelowo mogły być nią objęte także przypadki poszkodowanych z tytułu szkód powstałych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w sytuacji gdy zobowiązany do naprawienia szkody był polski zakład ubezpieczeń.

Z wyrazami szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/